

OD AUTORKY ROMÁNU *KLUK ODNIKUD*

KATHERINE MARSHOVÁ
**ZTRACENÝ
ROK**

TŘI SESTŘENICE
DVA KONTINENTY
JEDNO STRAŠLIVÉ TAJEMSTVÍ

NEW JERSEY 2020

KYJEV 1932

NEW YORK 1932

ARGO

KATHERINE MARSHOVÁ

**ZTRACENÝ
ROK**

Přeložila Barbora Punge Puchalská

ARGO

Pro mou babičku Natálii a její vlast

*Třebaže jste ještě nedospěli do bodu,
kdy se plně obnovila vaše síla
nebo všechny vaše vzpomínky...
Odvalu není třeba připomínat...
Neboť nikdy není zapomenuta.*

Legenda o Zeldě: Dech divočiny

1

MATTHEW

Leonía, New Jersey, USA
2020

Velký démon Ganon zaútočil. Namířil jsem světelný luk na zářící střed jeho těla a vyskočil jsem. Vystřelil jsem šíp, potom ještě jeden.

„Ano, ano,“ povzbuzovala mě Zelda. „Ganonova síla slábne!“

Ještě pár přímých zásahů světelným lukem, skoncuju s největším, nejzlejším nepřítelem všech dob a odemknu konec k celé hře. Jenže už mi zbývá jen polovina síly. Potřebuju jídlo – rychle! –, než mi dojdou životy k boji.

„Matthewe?“

Omrkl jsem zásoby jídla. Steaky a všechno ostatní už jsem skoro snědl.

„Matthewe!“ houkla máma. Stála přímo nade mnou.

„Už jdu,“ odsekl jsem, ale ani jsem se nehnul a dál se hrbil na pohovce nad herní konzolí.

„Je čas jít se vyvětrat.“

Tak počkat! Pořád mám ještě houbový špíz.

„Hraješ *Zeldu* už pět hodin,“ dodala máma.

Vybral jsem špíz. „Já vím! Úkoly jsem si napsal ráno.“

Ani jsem moc nelhal. Od té doby, co před měsícem kvůli covidu všechny školy zavřely, jsem měl v pokojíčku „online výuku“, ale

většinou jsem si rychle udělal úkoly, zatímco učitelé okřikovali spolužáky, aby si zapnuli kameru nebo aby přestali blbnout na chatu. Všichni trčeli zavření doma – školní vyučování, sportovní aktivity, oslavy narozenin, to všechno bylo zrušeno –, ale většina mých kamarádů mohla chodit jeden k druhému na zahradu a aspoň hodinu denně se cítit normálně. Já jsem nesměl ani to, protože mamka k nám před pár týdny přestěhovala z pečovatelského domu moji prababičku. Jmenuje se Naďa, ale říkáme jí prabábinka. Je jí sto let, což znamená, že v případě covidu nemůžeme riskovat *nic*, včetně kamarádů na zahradě.

„O to nejde,“ opáčila máma. „Musíš se vrátit zpátky na planetu Zemi.“

„Ne, díky,“ odsekl jsem.

Planeta Země bylo to poslední místo, na kterém jsem chtěl být. Skončil jsem v podstatě v domácím vězení s mámou a prabábinkou. Nevykládejte si to špatně – mám prababičku moc rád. Když jsme za ní s mámou do pečovatelského domu jezdili, vždycky mi nenápadně podstrkovala čokoládové tyčinky 3 Musketeers. Nikdy toho moc nenamluvila, ani předtím, než měla mrtvici, ale to mi bylo fuk; usmívali jsme se na sebe, zatímco máma kladla pečovatelkám milion otravných otázek, aby se ujistila, že je o prabábinku dobře postaráno. Po přestěhování k nám nebyla prabábinka o nic upovídanější a přestala se usmívat. Trávila hodně času v posteli, koukala na televizi nebo hleděla se zasmušilým výrazem do prázdna. Když měla máma pracovní schůzku na Zoomu, musel jsem prabábince nosit jídlo, divné věci jako vločkovou kaši se švestkovým kompotem. Vždycky jsem se s úlevou vrátil na pohovku v obýváku a k *Zeldě*. Můj avatar Link se po stu letech probudil a hodlal znovu získat ztracenou paměť, aby mohl osvobodit království Hyrule od démona Ganona. Byl neustále na nohou, putoval po celém království a sbíral kouzelné předměty a bojující monstra, nemusel znovu a znovu prožívat ten samý depresivní den v pandemii jako já.

Zhltl jsem houbový špíz a Linkova energie vystřelila nahoru. Byl jsem zpátky ve hře. *Už jdu, Zeldo!*

Zvedl jsem světelný luk, zamířil...

A v ten okamžik mi máma vyškubla konzoli z ruky.

Zařval jsem a vyskočil na nohy. Jenže protože jsem dlouho ležel, podlomila se mi noha a zakopl jsem.

Mamka si vzdychla. „Zkrátily se ti svaly.“

„Ne, ne, ne! To mi nemůžeš udělat! Už jsem skoro dohrál *celou* hru!“

Nehnula ani brvou. Proč jsem si myslel, že pro ni tohle bude něco znamenat? To s tátou jsme hrávali u něj doma videohry – ale to bylo ještě předtím, než vzal tu skvělou, důležitou práci v Paříži.

Mamka ukázala ke dveřím na zahradu. „Alou ven.“

Když se mi vrátil cit do lýtek, napadlo mě, že jí zkusím ovladač vytrhnout a uteču s ním. Jenže máma měla v obličejí ještě bojovnější výraz než velký démon Ganon.

„Aspoň mě nech, ať si tu hru uložím,“ žadonil jsem.

Mamka však odmítala dát konzoli z ruky. „Řekni mi, co mám zmáčknout.“

Nic není tak nervydrásající jako pohled na mámu, když se mi vrtá v technice. Děsil jsem se, že mi omylem vymaže celou hru. Přinutil jsem ji ukázat mi obrazovku, abych měl jistotu, že to udělá správně.

„Na jak dlouho musím ven?“ chtěl jsem vědět.

Čekal jsem, že vyrukuje s půl hodinou a že to dokážu usmlouvat na patnáct minut. Ale měla to rozmyšlené předem.

„Potřebuju rychle zajet nakoupit, než mi zavolá Jack a bude hledat hnidy v té reportáži.“ Mamka pracovala jako redaktorka v týdeníku, který vedl chlápek jménem Jack. V jednom kuse si na něj stěžovala. „Babi si dala šlofíka, takže chci, abys byl venku, dokud se nevrátím.“

„Nebo bych mohl zůstat doma se *Zeldou* a být úplně zticha?“ zkusil jsem.

„Hezký pokus.“ Máma zvedla ruku s konzolí. „Jo, a tohle si беру s sebou.“

„To je domácí násilí!“ vykřikl jsem.

Žertoval jsem jen napůl. Co mám asi tak dělat venku úplně sám? Vytáhl jsem mobil a napsal kvůli morální podpoře svému nejlepšímu kamarádovi Joshovi – SOS máma mi zabavila switch.

„A venku žádný mobil,“ dodala máma a natahovala ruku, že mi ho sebere. „Chci, aby sis vychutnal čerstvý vzduch bez čučení do displeje.“

Vybavená rouškou, štítem a rukavicemi mě vystrkala ze dveří bez jediného kusu elektrotechniky. V tu chvíli jsem ji opravdu nenáviděl. Ale nemohl jsem se jen tak sebrat a jít bydlet k tátovi. Přijal místo zahraničního korespondenta v Paříži a kvůli pitomému covidu se zavřely hranice. Nemohl jsem za ním jet na návštěvu, a jestli si chtěl tu práci udržet, musel ve Francii zůstat – jinak by ho už nepustili zpátky.

Měli jsme slušně velkou zahradu s terasou u pokoje pro hosty/prabábinčiny ložnice, s dvojicí fotbalových branek a houpačkou na stromě. Jenže mně bylo třináct, a ne sedm, vážení! Navíc čtání s fotbalovým míčem by se mi samotnému brzy omrzelo. Zamířil jsem do garáže a doufal, že najdu nějakou zábavu. A tam jsem zahlédl krabici, kterou mi dal táta, než se loni na podzim přestěhoval do Paříže. Řekl, že jsou v ní věci, co jsem si u něj nechal v bytě v Brooklynu, spolu s dalším sportovním náčiním, které si s sebou nemohl vzít do letadla.

První, co jsem uviděl, byly baseballové rukavice. Ta moje byla vložena v té větší tátově. Při pohledu na ně jsem si vzpomněl na jeden den loni na podzim. Byli jsme s tátou v Prospect Parku a kromě nás tam byly davy lidí – nikdo z nich neměl na obličej roušku ani štít, nikdo neuskakoval před druhým do křoví. Místo toho si všichni užívali piknik a fandili prckům, kteří hráli minifotbal, zastavovali se na kus řeči a nechávali psy, aby se vzájemně očichávali. Házeli jsme si s tátou míčkem, jen tak na pohodu, ani jsme u toho nemluvili, jen jsme si užívali bouchání míčku o rukavice, sluníčko a vůni suchého

podzimního listí. Pak jsme zašli do Peppinovy pizzerie, kde to máme oba moc rádi, sledovali jsme v telce, jak Yankeeové rozdrtili Red Sox, a přitom jsme zblajzli jumbo pizzu pepperoni.

Při vzpomínce na ten den se mi sevřelo srdce. Vytáhl jsem rukavice a rozložil je. A taky jsem si všiml, co leží pod nimi: světelný luk.

Fajn, nebyl to skutečný světelný luk, ale pořád to byl luk a pod ním leželo pár šípů. Měly tupé hroty, ale soudě podle křiklavě červené nálepky s varováním NUTNÝ DOHLED DOSPĚLÉ OSOBY by dokázaly způsobit větší škodu než klasické dětské šípy s přísavkou.

Prohrabal jsem popelnici na tříděný odpad, jestli nenajdu nějaké prázdné plechovky, abych si postavil vlastního velkého démona Ganaona nebo spíš démona Plecháče, jak jsem ho přejmenoval, protože byl celý, však víte... z plechovek. Jenže máma tak jako všichni, kdo měli z covidu nahnáno, nadělala zásoby fazolí a polévek až do skonání světa, takže jich tam moc nebylo. Musel jsem použít prázdné obaly od Ensure – neznám nic děsivějšího než monstrum vyrobené ze speciálních výživových koktejlů pro seniory –, jenže ani tak nedosahoval žádné děsivé velikosti. Abych démona o něco zvětšil, přitáhl jsem si na kraj terasy kovový konferenční stůl a na něj postavil svůj výtvar. Pak jsem se s lukem přikrčil za velký azalkový keř vzadu na zahradě a předstíral jsem, že jsem Link, povzbuzovaný Zeldou k boji.

„Běž, Linku, miř na světelné body,“ pronesl jsem vysokým Zeldiným hlasem.

Já vím, je to na palici, ale byla to prča, hlavně když jsem vyskočil zpoza keře, natáhl tětivu a vystřelil. Démon Ganon se s hlasitým, uspokojivým rachotem svalil a plechovky se rozkutálely po terase.

Když se k tomu teď vracím, právě tohle nejspíš prabábinku probudilo. Ale v tu chvíli jsem na ni vůbec nemyslel. Nemyslel jsem na nic – ani na taťku, ani na pandemii, ani na to, že mi máma zabavila herní konzoli. S čistou hlavou jsem byl znovu hrdinou na dobrodružné výpravě a měl jsem v rukou osud království. Rozběhl jsem se na terasu,

posbíral plechovky a znovu z nich sestavil monstrum. Pak jsem se zase stáhl za keř a sehrál další dlouhý rozhovor mezi Zeldou a Linkem. Byl jsem do toho tak zažraný, že jsem nakonec vyskočil zpoza keře a vystřelil jsem, aniž bych zamířil. Nejprve to vypadalo, že zas o tolik nejde – možná bych si strhl půl života za špatnou mušku. Ale když jsem sledoval trajektorii šípu, uvědomil jsem si, že minul démona Plecháče a míří přímo na prabábinku, která stojí v otevřených dveřích.

„Babí!“ zakřičel jsem.

Ale už bylo příliš pozdě. Ozvalo se hlasité *břink*, a než jsem se vzpamatoval, měla celé kalhoty polité hnědou tekutinou. Na děsivý okamžik jsem se zhrozil, že jsem postřelil vlastní prababičku, než jsem si uvědomil, že krev je červená, a ne hnědá. Načež jsem postřehl plechovku u jejích nohou. Nezasáhl jsem prabábinku, nýbrž čokoládový výživový nápoj, který držela v ruce.

Prabábinka sklopila pohled ke kalhotám politým čokoládovým pitím a krátce, legračně se zasmála. To mě vylekalo asi stejně jako představa, že jsem ji trefil. Skoro vůbec se totiž nesmála.

„Promiň, babí. Moc se omlouvám!“ vykřikl jsem. „Vydrž, přinesu papírovou utěrku.“

V tu chvíli vjelo na příjezdovou cestu mámino auto. Bouchla dvířka. Rychle se blížily kroky. Zahodil jsem světelný luk do křoví. Nebo aspoň jsem tam mířil, když jsem ho pouštěl z ruky, jenže přistál u máminých nohou.

Trvalo asi dvě vteřiny, než jí došlo, co se stalo, a okamžitě mě poslala do pokojíčku. Slyšel jsem, jak pomáhá prabábince do čistých kalhot a dusá do suterénu, aby ty mokré hodila do koše se špinavým prádlem. Pak vtrhla do mého pokoje, abychom si „promluvili“.

„Tvoje prababička je tady, abychom ji ochránili, a ne ji používali jako terč ke střílení,“ pustila se do mě.

Po pravdě samotného mě to dost vzalo, ale v mámině podání to znělo, jako kdybych prabábinku nechal nastoupit před popravčí četu.

„Moc mě to mrzí,“ řekl jsem. „Ale já jsem se *nesnažil* trefit ji. Ani jsem nevěděl, že tam je!“

Máma mě zpražila pohledem. „Podíval ses vůbec, Matthewe?“

Můj vnitřní právník mi radil, abych neodpovídal, a tak jsem jen opáčil: „Objevila se tam zničehonic.“

„Jasně,“ přikývla máma. „Tvoje prababička je úplný ninja.“

„Byla to nešťastná náhoda, víš. Hned jsem se jí omluvil. Byla v pořádku. Dokonce se i zasmála.“

Kdyby ze mě máma nechtěla za každou cenu udělat úplného trotla, možná bych se jí zeptal, proč si myslí, že se prabábinka zasmála – skoro to vypadalo, že jí ta nehoda se šípem zvedla náladu. Jenže máma mě podle všeho skoro neposlouchala.

„Je jí sto let, Matthewe. Mohl jsi ji zasáhnout do oka nebo ji povalit!“

„Už jsem se omluvil,“ zamumlal jsem.

Ani tohle se k máminým uším nedostalo.

„Vůbec sis s tím lukem a šípy neměl hrát,“ pokračovala. „Poslala jsem tvému otci esemesku. Proč to nechal –“

„To není tátova vina.“

„Ne,“ souhlasila. „Je to tvoje vina.“

„Fajn, mrzí mě to. Opravdu. Byla to hloupost.“ Chvilíčku jsem počkal, abych jí ukázal, že to myslím vážně. „Můžu dostat zpátky konzoli?“ zeptal jsem se.

„Ne!“

„Ale byl jsem venku! A omluvil jsem se!“

„Je mi líto, Matthewe, ale potřebuješ si dát pauzu – opravdovou pauzu.“

COŽE?! Byl jsem jen kousíček od toho, abych dohrál *Zeldu*! *Zachovej klid*, pomyslel jsem si.

„Na jak dlouho?“

Přísahám, že nasadila úsměv jako nějaký ďábelský geniální záporák. „Na čtrnáct dní.“

Zlomil jsem se v pase, jako kdyby šíp zasáhl do břicha *mě*.

„To by táta nikdy neudělal!“

Máma pokrčila rameny. „Jeho dům, jeho pravidla. Můj dům, moje pravidla.“

„Vždyť k němu domů ani jít nemůžu!“ vykřikl jsem. „Je na jiném kontinentu!“

„Mrzí mě, že tu s námi musíš trčet, Matthewe,“ řekla máma. „Ale trávíš na počítači a u videa neúměrně moc času. Potřebuješ odvykáci kúru. A protože se zdá, že se rád přehrabuješ v krabicích, byla bych ráda, kdybys mohl v nově nabytém čase pomoci prabábince vytřídit ty její.“

„Myslíš ty krabice, co má v pokoji?“

„Přesně tak.“

V podstatě každý den ráno máma prohlašovala, že už konečně roztrídí krabice, které měla prababička uložené v pečovatelském domě ve skladu. Ale v podstatě každý večer se v půl desáté zhroutila na pohovku se slovy, že je příliš vyčerpaná, než aby se do toho pustila.

„Bude to pro vás dva ideální práce,“ dodala.

Pokusil jsem se představit si, co v nich asi bude. Zubní protézy. Prošlé kupóny. Staříčké spodní prádlo. Páni, začínal jsem té venkovní hry na *Zeldu* litovat. Nechtěl jsem vysedávat v zaprášeném, zatuchlém pokoji a probírat se s prababičkou jejími věcmi. Chtěl jsem se vídat s kamarády. Chtěl jsem se vídat s tátou. Dokonce jsem se chtěl vrátit do školy (kdo by to byl řekl, že si někdy budu přát zrovna *tohle?*). Jenže nic z toho jsem dělat nemohl.

Panika mi musela koukat z očí, protože výraz v mámině obličeji se najednou zmírnil. „Až s babi ty krabice vytřídíte, můžeme si promluvit o tom, že dostaneš zpátky svou konzoli, ano?“

2

MILA

Kyjev, Ukrajina, SSSR
1932

Dusala jsem ze schodů jako slon, jak s oblibou říkala Daša, a vtom jsem pod vstupními dveřmi zahlédla růžek obálky.

„Milačko, zpomal!“ křikla Daša z kuchyně. „Ať se nepřerazíš!“

Svět byl podle Daši nebezpečné místo. V jednom kuse mě před něčím varovala – před průvanem, před kočkami, před třískami, žehličkou nebo vanou. Vyprávěla tragické příběhy: o kamarádce, která si při smažení kotlet nepohlídala copy a vznítila se; o bratranci, který si tak dlouho škrábal komáří štípanec, až se mu zanítil, a on zemřel; o muži z její vesnice, který se tak silně rozesmál vlastnímu vtipu, až se udusil rychlokvaškou. Zнала víc lidí, které potkala děsivá smrt, než se zdálo být možné. Došla jsem k závěru, že nejnebezpečnější je znát Dašu. (Jednou jsem jí to řekla, ale nepobavilo ji to.)

Jediné nebezpečí, před kterým mě Daša nikdy varovat nemusela, byl porod. Při tom mém totiž zemřela moje matka. Stalo se to tak strašně dávno – před dvanácti lety –, že už mě to skoro netrápilo. Tatínek mě pojmenoval Ljudmila (krátce Mila), což znamená „milovaná lidmi“, a to jsem byla. Měla jsem Dašu, která se o mě starala po praktické stránce, a tatínka, který mě miloval za dva rodiče. Byl sice sirotek, ale pořád jsem měla rodinu – tatíčka Stalina, nejvyššího vůdce Sovětského

svazu, který miloval všechny děti, a pak jsem měla pionýry, zvlášť svou nejlepší kamarádku Kátu.

Toho roku na podzim jsem se stala vášnivou účastnicí večírků. Všichni v šesté třídě pořádali večírky pro chlapce i děvčata, s karnevalem nebo společenskými hrami, kouzelníkem nebo aspoň hráčem na akordeon nebo na klavír. Já jsem se na těch oslavách těšila oblibě; tatínek mě pouštěl jen do rodin těch nejloajálnějších a nejpříkladnějších soudruhů, takže moje přítomnost byla podle všeho znamením, že radovánky schvaluje samotný Stalin. Ale namlouvala jsem si, že nejsem v Kyjevě – nebo aspoň v Lypské ulici – tak oblíbená jen kvůli tatínkovu postavení. Uměla jsem i skvěle tancovat.

Další pozvánka! Přesně to mě přirozeně napadlo, když jsem pode dveřmi uviděla vyčuhovat bílý okraj obálky. Byla neděle ráno, ideální čas k doručení pozvánky. Okamžitě jsem byla celá natěšená: Kdo? Co? Kdy? Kde se to koná? Káťa mluvila o tom, že jestli jí to její otec dovolí, uspořádá v lednu novoroční oslavu. Líbil se jí Váňa Bojko, do kterého jsem byla zakoukaná, dokud jsem s ním netancovala a nepošlapal mi nohy. Nebo že by to bylo od Niny Kravcové, která byla naší pionýrskou vedoucí? Od Dimy Demčaka to být nemohlo, ten se odstěhoval, když v září zatkli jeho otce, protože tajil původ své rodiny (jeho dědeček byl zámožný velkostatkář!). Dima mi jednou dal čokoládového medvídka – vyrobeného v závodě Rudý říjen, kde vyrábějí ty nejlepší sladkosti –, ale tatínek řekl, že soudruh Demčak je třídní nepřítel a že bych si měla dávat pozor na to, od koho přijímám dárky.

Přidřepla jsem si, obálku vytáhla – při tom mě ovanul chladný prosincový vzduch –, a když jsem ji podržela před očima, zjistila jsem, že je na ní naškrábané moje příjmení Lomačenková. Už samotný kostrbatý rukopis mi měl napovědět, že to nepsal nikdo od nás ze školy, ale zaslepovalo mě vlastní vzrušení. Roztrhla jsem obálku a zůstala celá zmatená stát. Nic v ní nebylo. Že by odesílatel zapomněl přiložit pozvánku?

Roztáhla jsem klopý obálky. Pomalu jsem začala zaostřovat na šedivé smítko uvnitř. Štouchla jsem do něj a ono mi skočilo na prst. Vykřikla jsem – spíš překvapením než strachy. Daša se vyřítla do vstupní haly, ale tatínek byl rychlejší. Stačil mu jeden pohled na prázdnou obálku, smetl mi veš z prstu a rozmáchl ji podpatkem. Vyškubl mi obálku z ruky, právě když z ní na podlahu vyklouzly další dvě vši.

„Zabij je!“ křikl na Dašu.

Poskakovali po hale se zuřivým dupáním jako dva kozáčtí tanečníci. Vypadali tak komicky, že jsem se neubránila úsměvu a hlasitě je povzbuzovala. Nakonec se ozvalo „Mám tě, zrádce!“ spolu s plácnutím tátovy papuče, což znamenalo vítězství. Odměnila jsem je bouřlivým potleskem, nijak to však neocenili. Tatínek ke mně přiběhl a chytil mě za ruku, prohlížel si místo, kam mi přistála veš.

„Žádný štípanec,“ řekl a něžně mě na ruku políbil. „Neměla čas se přisát.“

Pak se celý rudý vzteky otočil k Daše.

„Ženská jedna hloupá!“ zařval. „Nikdy ji nesmíš nechat otvírat poštu!“

Daša sebou cukla, jako kdyby ji uhodil.

„Daša za to nemůže, tatínku,“ bránila jsem ji. „Myslela jsem, že je to pro mě.“

Usmála jsem se, abych ukázala, že se nic nestalo, ale tatínek na mě mlčky hleděl.

„Jsi moc důvěřivá,“ řekl nakonec.

„Ne, tatínku, ty jsi moc vážný. Podívej, jak jsi chuděrku Dašu vyděsil.“

Daše se z tváře úplně vytratila barva. Jen zelenošedé oči jí tékaly sem a tam jako pár nervózních ryb. Přesně takhle tatínek na lidi působil – nikdo si to s ním nechtěl rozházet. Ani se na Dašu nepodíval. Upíral zrak jen na mě.

„Víš, proč nám ty vši poslali?“